Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
T. ĆAPETA
fremsat den 4. juli 2024[1]

Sag C-370/23

Mesto Rimavská Sobota
mod
Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Den Slovakiske Republiks øverste domstol i forvaltningsretlige sager))

»Præjudiciel forelæggelse – miljø – forordning (EU) nr. 995/2010 – træ og træprodukter – begreberne »virksomhed« og »bringe i omsætning««

I. Indledning

1. Mesto Rimavská Sobota (herefter »sagsøgeren«) er en kommune i floddalen i Slovenské rudohorie (de slovakiske malmbjerge) i det sydlige Slovakiet. Den forvalter en kommunal skov.

2. I juni 2018 solgte sagsøgeren en vis mængde træ til en juridisk person og blev derefter pålagt en bøde af de kompetente myndigheder for ikke at have en due diligence-ordning som krævet i den slovakiske lov om tømmer[2], der gennemfører forordning (EU) nr. 995/2010 (herefter »tømmerforordningen«)[3].

3. Sagsøgeren, som har anlagt sag til prøvelse af denne bøde ved de slovakiske domstole, har bl.a. gjort gældende, at kommunen i forbindelse med den omtvistede transaktion ikke handler som en »virksomhed« som omhandlet i tømmerforordningen og derfor ikke bør være underlagt den due diligence-forpligtelse, der følger heraf.

[1] – Originalsprog: engelsk.

[2] – Zákon č. 113/2018 Z. z. o uvádzaní dreva a výrobkov z dreva na vnútorný trh a o zmene a doplnení zákona č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (lov nr. 113/2018 om markedsføring af træ og træprodukter på det indre marked og ændring og supplering af lov nr. 280/2017 om ydelse af støtte og tilskud til landbrug og udvikling af landdistrikter og ændring af lov nr. 292/2014 om finansielle bidrag fra de europæiske struktur- og investeringsfonde og om ændring og supplering af visse love (herefter »den slovakiske lov om tømmer«).

[3] – Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 995/2010 af 20.10.2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning (EUT 2010, L 295, s. 23, herefter »tømmerforordningen«).

II. De faktiske omstændigheder i sagen og det præjudicielle spørgsmål

4. Den 11. juni 2018 indgik sagsøgeren en aftale med MK&MK Holz, s.r.o. (herefter »køberen«) om salg af træ.

5. Ifølge de nationale sagsakter solgte sagsøgeren i henhold til denne aftale en nærmere angivet mængde træ (udtrykt i kubikmeter) til køberen. I henhold til samme aftale skulle køberen »foretage« skovhugsten indtil den 31. december 2018. Aftalen omfattede også specifikke (skov)parceller i den kommunale skov Rimavská Sobota, hvor hugsten skulle finde sted. Sagsøgerens ansatte skulle have opsyn med køberens fældning af træerne og måle, hvor meget der blev fældet, for at sikre, at betingelserne i aftalen blev overholdt fuldt ud. Som modydelse for modtagelsen af den aftalte mængde træ skulle køberen betale sagsøgeren en fast pris pr. kubikmeter træ inklusive moms.

6. Ifølge den forelæggende ret solgte sagsøgeren på samme måde også træ, som skulle anvendes til brænde, til fysiske personer [4].

7. Ved afgørelse af 25. juni 2019, truffet på grundlag af den tidligere afgørelse fra Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia (det slovakiske skov- og træinspektorat), fandt Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ministeriet for landbrug og udvikling af landdistrikter i Den Slovakiske Republik, herefter »ministeriet«), at sagsøgeren havde begået en administrativ lovovertrædelse efter den slovakiske lov om tømmer, idet sagsøgeren, i sin egenskab af en »virksomhed«, ikke havde opretholdt en due diligence-ordning med henblik på at forhindre, at ulovligt fældet træ eller træprodukter bringes i omsætning for første gang på det indre marked. Ministeriet pålagde sagsøgeren en bøde på 2 000 EUR.

8. Sagsøgeren anlagde sag til prøvelse af denne bøde ved Krajský súd v Banskej Bystrici (den regionale ret i Banská Bystrica, Slovakiet). Denne ret afviste sagen.

9. I sin appel for Najvyšší Správny súd Slovenskej republiky (Den Slovakiske Republiks øverste domstol i forvaltningsretlige sager, herefter »den forelæggende ret«) har sagsøgeren gjort gældende, at denne ikke er en »virksomhed« som omhandlet i tømmerforordningen.

10. Definitionen af en »virksomhed« fremgår af tømmerforordningens artikel 2, litra c), hvorefter en »virksomhed« er enhver fysisk eller juridisk person, der bringer træ eller træprodukter i omsætning.

11. I tømmerforordningens artikel 2, litra b), præciseres det endvidere, at der ved »bringe i omsætning« forstås enhver form for første levering, uanset hvilken salgsmetode der anvendes, af træ og træprodukter på det indre marked med henblik på distribution eller anvendelse som led i erhvervsvirksomhed, mod eller uden vederlag.

12. Sagsøgeren har i denne forbindelse gjort gældende, at det i henhold til aftalen er køberen, der »bringer træprodukter i omsætning for første gang«, eftersom det er køberen, der fælder det pågældende træ. Det er derfor køberen og ikke sagsøgeren, der handler som »virksomhed« hvad angår denne særlige type transaktion og derfor er underlagt due diligence-forpligtelsen i tømmerforordningen. Sagsøgeren har således hævdet, at det ikke kan foreholdes kommunen, at den ikke har indført en due diligence-ordning.

[4] – Det skal dog tilføjes, at vi ikke råder over nogen oplysninger om disse transaktioner ud over den begrænsede redegørelse for, at de fandt sted, i den forelæggende rets kendelse.

13. Ministeriet er af den opfattelse, at sagsøgeren alene – for så vidt som denne havde solgt træet direkte til en tredjepart uden imidlertid at overføre alle de rettigheder, der efter slovakisk ret er knyttet til status som skovforvalter – var underlagt forpligtelsen til at føre de særlige registre, som kræves i henhold til Zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch (lov nr. 326/2005 om skovbrug), som ændret, med henblik på at indføre en due diligence-ordning.

14. På denne faktiske og retlige baggrund har Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Den Slovakiske Republiks øverste domstol i forvaltningsretlige sager) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 2, litra b), i [forordning nr. 995/2010] fortolkes således, at denne bestemmelse også omfatter salg af råt træ eller brænde som omhandlet i bilag 1 til nævnte forordning, hvis køberen i henhold til aftalen foretager fældningen under vejledning og opsyn fra sælgeren?«

15. Der er indgivet skriftlige indlæg af den ungarske og den slovakiske regering samt af Europa-Kommissionen. De to sidstnævnte parter har ligeledes afgivet mundtlige indlæg i retsmødet, der blev afholdt den 15. maj 2024.

III. Bedømmelse

16. Mit forslag til afgørelse er opbygget som følger. Jeg vil først tage stilling til den slovakiske regerings tvivl med hensyn til, om den foreliggende sag kan antages til realitetsbehandling (under A nedenfor). Jeg vil derefter gå videre til den fortolkning, som den forelæggende ret har anmodet om (under B nedenfor). I denne forbindelse vil jeg kort redegøre for den ordning, der er indført ved tømmerforordningen (under B.1 nedenfor), inden jeg forklarer, hvorfor sagsøgeren i den type aftale, som er omhandlet i den foreliggende sag, efter min opfattelse har status som »virksomhed« (under B.2 nedenfor).

A. Formaliteten

17. Den slovakiske regering har udtrykt tvivl om, hvorvidt den præjudicielle forelæggelse kan antages til realitetsbehandling. Den er af den opfattelse, at spørgsmålet, således som det er formuleret af den forelæggende ret, kræver, at Domstolen *anvender* tømmerforordningen på de faktiske omstændigheder i hovedsagen. Den pågældende regering har dog ikke foreslået, at Domstolen afviser nærværende forelæggelse. Den har i stedet foreslået, at spørgsmålet omformuleres, således at der mere generelt anmodes om en *fortolkning* af tømmerforordningen.

18. Jeg er ikke overbevist om, at det forelagte præjudicielle spørgsmål kræver en omformulering. Som dette spørgsmål er blevet forelagt Domstolen, tager det allerede hensyn til den arbejdsfordeling, der er fastsat i artikel 267, stk. 1, TEUF, mellem *fortolkningen* af EU-retten (som i sidste instans er overladt til Domstolen) og *anvendelsen* af de samme retsforskrifter (som er de nationale retters opgave).

19. Spørgsmålet kan derfor besvares, således som det er formuleret, selv om et hensigtsmæssigt svar til den forelæggende ret – som det vil fremgå af det følgende – kræver en yderligere fortolkning af andre dele af tømmerforordningen og ikke blot af forordningens artikel 2, litra b).

B. Realiteten

1. Tømmerforordningen set i dens sammenhæng

20. I handlingsplanen fra 2003 for retshåndhævelse, god forvaltningspraksis og handel på skovbrugsområdet (»FLEGT«)[5] blev »det voksende problem med ulovlig skovhugst og handel med skovbrugsprodukter« anerkendt som en af Kommissionens prioriteter[6].

21. Med henblik på at mindske ulovlig skovhugst og tømmerproduktion og den hermed forbundne skovødelæggelse og afskovning førte FLEGT-handlingsplanen til to centrale retsakter: FLEGT-forordningen[7] og tømmerforordningen.

22. FLEGT-forordningen regulerer import til Den Europæiske Union af træ og træprodukter fra lande, med hvilke Den Europæiske Union indgår specifikke typer partnerskabsaftaler[8]. Med henblik herpå indfører den en »FLEGT-licensordning«. Der er i det væsentlige tale om administrative certifikater udstedt af de kompetente myndigheder i partnerskabslandet, med hvilke en EU-importør af træ og træprodukter kan certificere, at de produkter, importøren ønsker at afsætte på det indre marked, er fældet i overensstemmelse med partnerskabslandets gældende lovgivning. Med andre ord certificerer FLEGT-licenserne, at de importerede produkter kommer fra »lovligt fældet« træ[9].

[5] – Jf. Meddelelse fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet – Retshåndhævelse, god forvaltningspraksis og handel på skovbrugsområdet (FLEGT) – Forslag til EU-handlingsplan (KOM(2003) 251 endelig) (herefter »FLEGT-handlingsplanen«).

[6] – Jf. FLEGT-handlingsplanen, s. 3.

[7] – Jf. Rådets forordning af 20.12.2005 om indførelse af en FLEGT-licensordning for import af træ til Det Europæiske Fællesskab (EUT 2005, L 347, s. 1, herefter »FLEGT-forordningen«). Gennemførelsesbestemmelser til FLEGT-forordningen blev fastsat i Kommissionens forordning (EF) nr. 1024/2008 af 17.10.2008 om fastsættelse af gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 2173/2005 om indførelse af en FLEGT-licensordning for import af træ til Det Europæiske Fællesskab (EUT 2008, L 277, s. 23).

[8] – I skrivende stund er den eneste frivillige partnerskabsaftale, som er trådt i kraft, aftalen med Republikken Indonesien; jf. den frivillige partnerskabsaftale mellem Den Europæiske Union og Republikken Indonesien om retshåndhævelse, god forvaltningspraksis og handel på skovbrugsområdet med træ og træprodukter til Den Europæiske Union (EUT 2014, L 150, s. 252). En række aftaler med andre tredjelande er allerede indgået, men endnu ikke trådt i kraft; jf. f.eks. den frivillige partnerskabsaftale mellem Den Europæiske Union og Republikken Cameroun om retshåndhævelse, god forvaltningspraksis og handel på skovbrugsområdet med træ og træprodukter til Den Europæiske Union (FLEGT) (EUT 2011, L 92, s. 4) og den frivillige partnerskabsaftale mellem Den Europæiske Union og Republikken Congo om retshåndhævelse, god forvaltningspraksis og handel på skovbrugsområdet med træ og træprodukter til Den Europæiske Union (FLEGT) (EUT 2011, L 92, s. 127). Selv om den frivillige partnerskabsaftale mellem Det Europæiske Fællesskab og Republikken Ghana om retshåndhævelse på skovbrugsområdet, god forvaltningspraksis og handel med træprodukter til Fællesskabet (EUT 2010, L 70, s. 3) heller ikke er trådt i kraft endnu, er forhandlingerne om dens gennemførelse tilsyneladende langt fremme; jf. VPA Africa-Latin America, »Ghana and the EU advance toward FLEGT licensing in their joint effort to combat trade in illegal timber« (tilgængelig på: https://flegtvpafacility.org/ghana-eu-advance-toward-flegt-licensing-joint-effort-combat-trade-illegal-timber/).

[9] – Jf. FLEGT-forordningens artikel 1, stk. 1 og 2, artikel 2, stk. 10, og artikel 4, stk. 1, samt tredje, sjette og syvende betragtning hertil.

23. Tømmerforordningen er en langt mere omfattende retsakt. Den trådte i kraft den 2. december 2010 og fandt anvendelse fra den 3. marts 2013 [10].

24. Den regulerer omsætning på det indre marked af *alt* træ og *alle* træprodukter, der er omfattet af dens anvendelsesområde [11], uanset om de er produceret i Den Europæiske Union eller ej, og uanset om det pågældende træ og de pågældende træprodukter er importeret fra et FLEGT-partnerland.

25. Tømmerforordningens bestemmelser vedrører ikke ulovlig skovhugst i sig selv, men søger at modvirke en sådan praksis ved at regulere markedet for handel med det træ og de træprodukter, der er resultatet heraf, i Den Europæiske Union [12].

26. I dette øjemed pålægger forordningen »virksomheder« to horisontale forpligtelser [13].

27. Den første forpligtelse for denne gruppe er forbuddet mod at bringe ulovligt fældet træ eller produkter fremstillet af sådant træ i omsætning for første gang [14]. Den anden forpligtelse er anvendelse af en due diligence-ordning, inden træ eller træprodukter bringes i omsætning for første gang [15].

28. En sådan due diligence-ordning, som enten kan udformes af virksomhederne selv eller af et overvågningsorgan [16], skal indeholde tre elementer: for det første foranstaltninger og procedurer, der gør det muligt at identificere træets og træprodukternes oprindelse og lovlighed [17], for det

[10] – Fra den 30.12.2024 vil tømmerforordningen blive ophævet og gradvist erstattet af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2023/1115 af 31.5.2023 om tilgængeliggørelse på EU-markedet og eksport fra Unionen af visse råvarer og produkter, der er forbundet med skovrydning og skovforringelse, og om ophævelse af forordning (EU) nr. 995/2010 (EUT 2023, L 150, s. 206, herefter »skovrydningsforordningen«). Denne forordning blev vedtaget, efter at en kvalitetskontrol i 2021 viste, at tømmerforordningen bl.a. ikke havde opfyldt formålet om at forhindre, at ulovligt fældet træ bringes i omsætning på det indre marked (jf. Commission Staff Working Document – Fitness check on Regulation (EU) No 995/2010 of the European Parliament and of the Council of 20 October 2010 laying down the obligations of operators who place timber and timber products on the market (the EU Timber Regulation) and on Regulation (EC) No 2173/2005 of 20 December 2005 on the establishment of a FLEGT licensing scheme for imports of timber into the European Community (FLEGT Regulation) (SWD(2021) 328 final)). Skovrydningsforordningen fastsætter et generelt forbud mod bringen i omsætning, herunder eksport fra Den Europæiske Union, af produkter, der indeholder, er blevet fodret med eller er blevet fremstillet ved brug af visse råvarer, herunder kød fra hornkvæg (oksekød), læder, kakaosmør, chokolade, udvalgte palmeoliebaserede derivater, møbler, tryksager og krydsfiner, medmindre det er dokumenteret, at disse produkter er skovrydningsfri og opfylder andre materielle og formelle krav (jf. skovrydningsforordningens artikel 1, stk. 1, artikel 2, stk. 1, og artikel 3). Et lignende initiativ er også iværksat i De Forenede Stater (jf. lovforslag fremsat den 1.12.2023: Fostering Overseas Rule of law and Environmentally Sound Trade Act of 2023; tilgængelig på: https://www.congress.gov/bill/118th-congress/senate-bill/3371/text) og er gennemført i Det Forenede Kongerige (jf. Schedule 17, som den 12.12.2023 blev indført i 2021 Environment Act (miljøloven 2021), tilgængelig på: https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2021/30/schedule/17/enacted).

[11] – Det materielle anvendelsesområde for tømmerforordningen er fastsat i forordningens artikel 2, litra a), og i bilaget hertil. Det er i den foreliggende sag ubestridt, at de omhandlede produkter er omfattet af bilagets anvendelsesområde.

[12] – Reguleringen af det, der udgør »ulovlig skovhugst«, overlades således til medlemsstaterne og de tredjelande (herunder partnerlande), hvor træ og træprodukter, der er omfattet af tømmerforordningens anvendelsesområde, har oprindelse. Jf. tømmerforordningens artikel 2, litra f) og g).

[13] – Det skal for fuldstændighedens skyld fremhæves, at der også er forpligtelser for »forhandlere«, som i tømmerforordningens artikel 2, litra d), defineres som »enhver fysisk eller juridisk person, der som led i erhvervsvirksomhed sælger eller køber træ eller træprodukter, der allerede er bragt i omsætning på det indre marked«. I henhold til samme forordnings artikel 5 har forhandlere pligt til at spore det pågældende træ og de pågældende træprodukter, hvilket vil sige, at de skal kunne identificere de personer, som har *leveret det relevante træ eller de relevante træprodukter til dem*, samt de personer, som *de har leveret disse produkter til*.

[14] – Jf. tømmerforordningens artikel 4, stk. 1, sammenholdt med 12. betragtning hertil. Jf. generelt om dette forbud D. Geraets og B. Natens, »Governing through trade in compliance with WTO law: a case study of the European Union Timber Regulation«, i J. Wouters, A. Marx, D. Geraets og B. Natens (red.), *Global Governance through Trade*, Edward Elgar, Cheltenham, 2015.

[15] – Jf. tømmerforordningens artikel 4, stk. 2, sammenholdt med 16. betragtning hertil.

[16] – Jf. tømmerforordningen artikel 8. Så vidt jeg ved, har Kommissionen anerkendt i alt 12 overvågningsorganer, der opfylder betingelserne i tømmerforordningens artikel 8, stk. 2, for at kunne fungere som »overvågningsorgan«. Jf. Offentliggørelse i henhold til artikel 9 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 995/2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning (EUT 2015, L 384, s. 4).

[17] – Jf. tømmerforordningens artikel 6, stk. 1, litra a), og 17. betragtning hertil.

andet risikovurderingsprocedurer, der gør det muligt at analysere og evaluere risikoen for, at ulovligt fældet træ og træprodukter bringes i omsætning [18], og for det tredje – såfremt de identificerede risici ikke er ubetydelige – risikobegrænsende foranstaltninger, som er egnede og forholdsmæssigt afpassede med henblik på effektivt at minimere disse risici [19].

2. Hvem er »virksomheden« i den foreliggende sag?

29. Den forelæggende ret har nærmere bestemt anmodet om en fortolkning af begrebet »virksomhed« for at kunne afgøre, om sagsøgeren med rette blev pålagt en bøde for ikke at have indført en due diligence-ordning.

30. I henhold til tømmerforordningens artikel 4, stk. 2, gælder den due diligence-forpligtelse, der pålægges herved, alene for »virksomheder« [20].

31. Denne forpligtelse pålægges for at muliggøre en sporing i rimeligt omfang af træ og træprodukter, der bringes i omsætning på det indre marked [21], og dermed bidrage til at forebygge handel med ulovligt fældet træ.

32. Denne forpligtelse afspejler ligeledes formålet med tømmerforordningen, som ifølge 31. betragtning er at bekæmpe ulovlig skovhugst og den tilknyttede handel. Det er i dette øjemed, at tømmerforordningen pålægger »virksomheder« og »forhandlere« særlige forpligtelser [22].

33. De forpligtelser, der pålægges »virksomheder«, er imidlertid forskellige fra de forpligtelser, der pålægges »forhandlere«. Mens »forhandlere« er forpligtet til at identificere de personer, som har leveret træ eller træprodukter til dem, og i givet fald de personer, som de har leveret disse produkter til [23], har »virksomheder« pligt til due diligence [24].

34. Det fremgår af tømmerforordningens artikel 2, litra b), sammenholdt med denne forordnings artikel 2, litra c), at en »virksomhed« er den person, der foretager den *første* levering af træ eller træprodukter på det indre marked med henblik på distribution eller anvendelse som led i erhvervsvirksomhed, mod eller uden vederlag.

[18] – Jf. tømmerforordningens artikel 6, stk. 1, litra b), og 16. og 17. betragtning hertil.

[19] – Jf. tømmerforordningens artikel 6, stk. 1, litra c), og 16. og 17. betragtning hertil.

[20] – Det fremgår af tømmerforordningens artikel 4, stk. 2, at »virksomhederne skal udvise den fornødne omhu, når de bringer træ og træprodukter i omsætning. Med henblik herpå skal de anvende et sæt procedurer og foranstaltninger, i det følgende benævnt en »due diligence-ordning«, som anført i artikel 6.« I den relevante del af nævnte forordnings artikel 6 fastsættes det, at »de i artikel 4, stk. 2, omhandlede due diligence-ordninger skal omfatte følgende elementer: […] b) risikovurderingsprocedurer, der giver virksomheden mulighed for at analysere og evaluere risikoen for, at ulovligt fældet træ eller træprodukter fremstillet heraf bringes i omsætning. Sådanne procedurer skal tage hensyn til oplysningerne i litra a) samt de relevante risikovurderingskriterier, herunder: – sikkerhed for overholdelse af gældende lovgivning, hvilket kan omfatte certificering eller andre ordninger, der er kontrolleret af en ekstern part, og som omfatter overholdelse af gældende lovgivning – udbredelsen af ulovlig fældning af træ af bestemte træarter – udbredelsen af ulovlig fældning eller praksis i hugstlandet og/eller den region i landet, hvor træet er fældet, herunder hensyntagen til forekomsten af væbnede konflikter […].«

[21] – Jeg vil gerne fremhæve ordet »rimelig« i denne sammenhæng, eftersom den påtænkte sporbarhed af træ og træprodukter – således som det fremgår af 15. betragtning til tømmerforordningen – samtidig skal undgå, at der indføres unødvendige administrative byrder for markedsaktørerne.

[22] – Udtrykket »forhandler« defineres i tømmerforordningens artikel 2, litra d), som »enhver fysisk eller juridisk person, der som led i erhvervsvirksomhed sælger eller køber træ eller træprodukter, der allerede er bragt i omsætning, på det indre marked«.

[23] – Jf. tømmerforordningen artikel 5.

[24] – Due diligence-forpligtelsen er ikke pålagt »forhandlere«, som i tømmerforordningens artikel 2, litra d), defineres som »enhver fysisk eller juridisk person, der som led i erhvervsvirksomhed sælger eller køber træ eller træprodukter, der allerede er bragt i omsætning, på det indre marked«.

35. Det, der adskiller en »virksomhed« fra en »forhandler« i forbindelse med tømmerforordningen, er følgelig ikke, at virksomheden leverer træ eller træprodukter på det indre marked – det gør de begge. Det kendetegn, der adskiller dem, er, at »virksomheden« er den person, der er *først* i forsyningskæden for træ og træprodukter på det indre marked, mens forhandlere sælger eller køber træ eller træprodukter, der *allerede* er bragt i omsætning på det indre marked.

36. Det følger heraf, at det afgørende element med henblik på at definere, hvem der udgør en »virksomhed« i tømmerforordningens forstand, er det led i den kommercielle kæde for handel med træ og træprodukter, hvor disse produkter først bringes i omsætning på det indre marked.

37. Hvad dette angår kan vi sondre mellem to situationer: den ene, hvor træ og træprodukter stammer fra stående træer i et tredjeland og derefter importeres til Den Europæiske Union og bringes i omsætning på det indre marked (som råtræ eller produkter fremstillet heraf), og den anden, hvor træ og træprodukter fremstilles af stående træer i Den Europæiske Union og bringes i omsætning på det indre marked.

38. Da den første bringen i omsætning, hvad angår den førstnævnte kategori, finder sted på det tidspunkt, hvor produkterne af de nationale toldmyndigheder angives til overgang til fri omsætning, er det i denne sammenhæng importøren af træ og træprodukter fra tredjelande, der handler som »virksomhed« som omhandlet i tømmerforordningens artikel 4, stk. 2.

39. Det er derfor *importøren*, der skal opfylde den due diligence-forpligtelse, der er pålagt »virksomheder«. At EU-lovgiver valgte at pålægge importøren due diligence-forpligtelsen, er logisk, eftersom importøren er den første person, som EU-lovgivningen direkte kan pålægge forpligtelser, der kan håndhæves, når det pågældende træ eller de pågældende træprodukter har oprindelse i et land uden for Den Europæiske Union [25].

40. Hvis de træer, der bliver til træ og træprodukter, og den ulovlige fældning, som tømmerforordningen i sidste ende har til formål at forhindre, imidlertid befinder sig i Den Europæiske Union, som det er tilfældet i den foreliggende sag, begynder den kommercielle kæde for handel med træ (eller træprodukter fremstillet heraf) med fældningen af disse træer i en medlemsstat.

41. I dette scenario er »virksomheden« den person, der afsætter disse træer på grundlag af sine rettigheder efter den nationale lovgivning.

42. Det er følgelig også kun denne person, der inden for rammerne af due diligence-ordningen i tømmerforordningens artikel 4, stk. 2, kan godtgøre, at de produkter, som herved bringes i omsætning, er »lovligt fældet« [dvs. fældet i overensstemmelse med den gældende nationale lovgivning, jf. denne forordnings artikel 2, litra f)].

43. Dette fører mig frem til den foreliggende sag. Det fremgår af sagsakterne, at sagsøgeren, der – som den slovakiske regering har bekræftet i retsmødet – har ret til at handle som skovforvalter efter slovakisk ret, solgte en vis mængde træ til køberen. Da de pågældende træer endnu ikke var fældet, skulle der foretages fældning. Aftalen om de pågældende mængder træ indebærer således,

[25] – Det er klart, at importeret træ eller importerede træprodukter allerede kan have været i omsætning uden for det indre marked i et stykke tid og muligvis er blevet forarbejdet flere gange, således at importtidspunktet kan ligge meget senere end det tidspunkt, hvor de pågældende træer blev fældet. Inden træet eller træprodukterne importeres til Den Europæiske Union, har EU-lovgiver imidlertid ikke kompetence til at påvirke handelen med dette træ og disse træprodukter ved brug af intern lovgivning.

at produkter, der er omfattet af tømmerforordningens anvendelsesområde, bringes i omsætning for første gang på det indre marked, eftersom det er her, den kommercielle kæde for det pågældende træ begynder. Det er således sagsøgeren, der har handlet som »virksomhed« i forbindelse med denne bestemte transaktion, og som er forpligtet til at have indført og anvende due diligence-ordningen efter tømmerforordningens artikel 4, stk. 2. Sagsøgeren er nemlig den eneste person, der retmæssigt kan godtgøre, at de omhandlede produkter første gang blev bragt i omsætning i overensstemmelse med gældende slovakisk lovgivning.

44. Ved fastlæggelsen af »virksomheden« er det uden betydning, hvem der fysisk har fældet de pågældende træer. Eftersom det alene er »virksomheden«, der kan opfylde due diligence-forpligtelsen til at bekræfte lovligheden af det fældede træ, kan overdragelsen af fældningen af træerne til tredjemand ikke befri sagsøgeren for den due diligence-forpligtelse, som påhviler denne i henhold til tømmerforordningens artikel 4, stk. 2.

45. I modsat fald ville det indebære, at bringen træ eller træprodukter i omsætning kunne adskilles fra forpligtelsen i tømmerforordningens artikel 4, stk. 2, til at sikre, at den pågældende fældning er lovlig. Dette medfører en risiko for, at træ og træprodukter bringes i omsætning på det indre marked, uden at den person, der gør dette eller har ansvaret for at gøre det, kan bevise, at fældningen er lovlig, således som den pågældende har pligt til [26].

46. I forbindelse med den foreliggende sag kunne køberen kun blive en »virksomhed«, hvis sagsøgeren solgte eller overdrog forvaltningsrettighederne over træerne, inden de blev fældet. Kun i dette scenario ville beslutningen om at fælde træerne og bringe det træ eller de træprodukter, som er resultatet heraf, i omsætning, blive truffet af køberen [27]. Med forbehold af den forelæggende rets bekræftelse forekommer dette imidlertid ikke at være aftalt i den foreliggende sag.

47. Sammenfattende er det under de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag sagsøgeren, der handlede som »virksomhed«. Det er således denne person, der burde have indført en due diligence-ordning for bl.a. at sikre overholdelsen af gældende slovakisk lovgivning.

[26] – I retsmødet blev det drøftet, hvem der ville være »virksomheden« i et hypotetisk scenario, hvor en person fælder et træ uden at have tilladelse hertil med henblik på at sælge det pågældende træ eller de heraf fremstillede træprodukter på det indre marked. Er det i et sådant scenario skovforvalteren eller »trætyven«, der handler som virksomhed som omhandlet i tømmerforordningens artikel 2, litra c)? Det er højst sandsynligt ikke et scenario, som lovgiver overvejede i forbindelse med vedtagelsen af tømmerforordningen. Da en sådan situation naturligvis ville kunne opstå i praksis, ville det efter min opfattelse – hvilket også er den slovakiske regerings holdning – imidlertid stadig være skovforvalteren og ikke »trætyven«, der skal betegnes som »virksomhed« som omhandlet i tømmerforordningen. Det skyldes, at alene den førstnævnte kan sikre, at en fældning er lovlig, og dermed opfylde due diligence-forpligtelsen i henhold til tømmerforordningens artikel 4, stk. 2. Trætyven ville derimod aldrig kunne opfylde denne forpligtelse og ville derfor ikke kunne indlede den kommercielle kæde på det indre marked, som tømmerforordningen har til formål at regulere. I dette scenario ville due diligence-forpligtelsen blive opfyldt ved, at skovforvalteren i sit due diligence-system bl.a. registrerede en beskrivelse af de træer, som var blevet ulovligt fældet, sammen med den vurdering, at der var en risiko for, at det stjålne træ ville blive bragt ulovligt i omsætning på det indre marked.

[27] – Dette synes ligeledes at være den situation, som Kommissionen havde i tankerne i scenario 10a i Meddelelse fra Kommissionen af 12.2.2106 – Vejledende dokument vedrørende EU-træforordningen (C(2016) 755 final, s. 18 og 19). Den relevante del af dette dokument har følgende ordlyd: »[I scenario 10 og 10a fremhæves det, at stående træer ikke er omfattet af forordningens anvendelsesområde. Afhængigt af de detaljerede kontraktmæssige aftaler kan »virksomheden« enten være skovejeren eller den virksomhed, der har retten til skovhugst med henblik på distribution eller anvendelse som led i egen erhvervsvirksomhed] [...]. Skovejer Z sælger retten til at fælde stående træer på Z' jord til virksomhed A med henblik på distribution eller anvendelse som led i A's egen erhvervsvirksomhed. Virksomhed A bliver en virksomhed, når denne fælder træ med henblik på distribution eller anvendelse som led i egen erhvervsvirksomhed.«

IV. Forslag til afgørelse

48. På baggrund af det ovenstående foreslår jeg, at Domstolen besvarer det af Najvyšší správny súd Slovenskej republiky (Den Slovakiske Republiks øverste domstol i forvaltningsretlige sager) forelagte præjudicielle spørgsmål således:

»Begrebet »bringe i omsætning« i artikel 2, litra b), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 995/2010 af 20. oktober 2010 om fastsættelse af krav til virksomheder, der bringer træ og træprodukter i omsætning,

skal fortolkes således, at denne bestemmelse også omfatter salg af råt træ eller brænde som omhandlet i bilag 1 til nævnte forordning, hvis køberen i henhold til en aftale foretager fældningen af det pågældende træ under vejledning og opsyn fra sælgeren.«